

AL QAIDA BESTAAT NIET

Anton C. Zijderveld

#Terrorisme is een ingewikkeld en moeilijk te bevechten fenomeen. Terroristen bestrijden een vijand – een koloniale bezetter bijvoorbeeld – maar gijzelen de bevolking door haar angst in te boezemen. De bedoeling is dat de vijand van haar geen materiële en politieke ondersteuning krijgt. Ze zijn meestal goed in guerillatactieken die op traditioneel militaire manier moeilijk te bestrijden zijn. Ze doemen als het ware uit het niets op, slaan toe en verdwijnen weer in het niets. Meestal mengen ze zich tussen de bevolking. Daar kan een regulier leger niet tegen op, hoe goed dat ook is georganiseerd en bewapend. Dat hebben wij in onze koloniale oorlog in Nederlands Indië en de Amerikanen in Vietnam ervaren. En nu hebben de Amerikanen er weer volop in Irak mee te maken. Ook wij worden er door de Taliban in Afghanistan in toenemende mate mee geconfronteerd. We bombardeerden onlangs terroristen met geavanceerd oorlogstuig en doodden daarbij onaanvaardbaar vele burgers.

#Er is een traditioneel en een nieuw terrorisme. Het traditionele terrorisme kent een duidelijk te omschrijven vijand, bijvoorbeeld een koloniale heerser en werkt met een duidelijke doelstelling, bijvoorbeeld het instorten van het koloniale regime. Het kenmerk van dit soort terrorisme is dat er uiteindelijk over het eindigen van de vijandelijkheden onderhandeld kan worden. Denk aan onze ‘rondetafelconferentie’ die leidde tot de onafhankelijkheid van de Republiek Indonesië. Het heeft lang geduurd maar zelfs in Noord-Ierland is de wederzijdse terreur van katholieken en protestanten via onderhandelingen beëindigd. Het nieuwe terrorisme is anders. We treffen het aan in het islamisme dat vooral sedert ‘9/11’ de wereld in de ban van vrees en beven houdt. Dit terrorisme kent alleen vage doelstellingen en een vage vijand. Het heeft ook geen duidelijke organisatiestructuur – geen eindverantwoordelijke partij, geen hoofdkwartier. Onderhandelingen zijn dan niet mogelijk. De vijand is ‘het moderne, decadente, ongelovige Westen’ met Amerika als machtigste en dus meest gehate representant daarvan. De doelstellingen zijn al even vaag: de islamisering van de wereld. En dat alles wordt voortgestuwd door een zinderende emotionaliteit.

We lezen voortdurend dat Al Qaida, opgericht door Osama bin Laden, de overkoepelende structuur van het islamistische terrorisme zou zijn, maar dat is onjuist. Afgezien van de vraag of Bin Laden nog wel in leven is, moet worden vastgesteld dat Al Qaida als koepelorganisatie voor terroristische aanslagen niet bestaat. We hebben te maken met losse terreurgroepen die autonoom opereren. Wel hebben ze, afgezien van grote onderlinge sectarische verschillen, een ideologisch fanatisme gemeen.

#Waarom wordt volgehouden dat Bin Laden en Al Qaida bestaan en de motor achter de islamistische terreur vormen? Eén van de belangrijkste redenen is dat Bush na ‘9/11’ een vijand nodig had die aangevallen kon worden. ‘9/11’ was volgens hem vergelijkbaar met ‘Pearl Harbour’. Maar Roosevelt had toen een concrete vijand: Japan die hij de oorlog kon verklaren. Bush begon een ‘war on terrorism’ maar had geen concrete vijand. De gekken van ‘9/11’ vertegenwoordigden geen staat, zelfs geen duidelijke organisatie. Met krijgshaftige taal viel hij zonder instemming van de Veiligheidsraad Irak binnen en raakte daar verstrikt in een guerrillaoorlog met terroristen. Die kan hij met een regulier leger, hoe geavanceerd ook, nooit winnen. En onderhandelingen, zoals die over het beëindigen van de oorlog in Vietnam, zijn

ook niet mogelijk want er is geen eenduidige vijand en dus geen duidelijke onderhandelingspartij. Hopelijk komen we in Afghanistan niet in dezelfde fuik terecht.